

CANISTERAPIA

Čo je canisterapia?

- **Canis** = latinsky pes, **terapia** = (z gréc. therapeia) – ošetrovanie, liečenie
- canisterapia (CT) = terapia za pomoci psov, terapia psami
- autorkou termínu canisterapia je PhDr. Jiřina Lacinová, termín 1x použila v roku 1993
- CT prvýkrát dokumentovaná v 9. storočí (Belgicko)

Zdroj: internet

Canisterapia (CT)

- je jednou z foriem animoterapie (zooterapie), pričom využíva pozitívne pôsobenie psa na fyzickú, psychickú a sociálnu pohodu človeka
- „liečebný kontakt psa a človeka“
 - ✓ uplatňuje sa ako pomocná **psychoterapeutická metóda** v situáciách, keď iné metódy nie sú účinné, alebo ich nemožno použiť,
 - ✓ kladie dôraz hlavne na riešenie psychologických, citových, či sociálno-integračných problémov,
 - ✓ podnecuje verbálnu a neverbálnu komunikáciu, motivuje k činnosti, zlepšuje interakciu klienta k ostatným klientom, ošetrovateľom a pod.
 - ✓ napomáha zvyšovaniu koncentrácie a pozornosti
 - ✓ napomáha rozvíjať sociálne cítenie, znižovať nervozitu a agresivitu
 - ✓ napomáha získať duševnú rovnováhu,
 - ✓ u telesne, zmyslovo, mentálne postihnutých klientov je podpornou terapiou a je súčasťou celkovej rehabilitácie (liečby),
 - ✓ v prípade fyzického zdravia motivuje najmä pri rehabilitácii a povzbudzovaní imunity.
- CT je možné kombinovať aj s inými druhmi terapií, napr. muzikoterapia, arteterapia či hiporehabilitácia

Delenie canisterapie

1. Živelná canisterapia

- **klasické držanie psa v domácnosti ako spoločníka a priateľa**
 - *osamelí a osamotene žijúci ľudia,*
 - *deti, zvlášť deti problémové,*
 - *ľudia v stresujúcich podmienkach,*
 - *osoby s chorobami obehového systému a srdca, s nadmernou hmotnosťou, diabetici*
 - *starí ľudia,*
 - *depresívne osoby.*

2. Riadená canisterapia

- **vedená odborníkmi, kt. musia spĺňať kritéria**
- **na realizácii sa uplatňujú canisterapeutické tímy – kritéria pre výkon CT**
- **individuálna (1 klient, 1 CT tím), skupinová (viac klientov, 1 a viac CT tímov)**
- **využíva rôzne metódy uplatnenia psa pri CT:**
 - *AAA (Animal Assisted Activity)*
 - *AAT (Animal Assisted Therapy)*
 - *AAE (Animal Assisted Education)*
 - *AACR (Animal Assisted Crisis Response)*

Animal Assisted Activity (AAA)

- **aktivity realizované za prítomnosti zvieraťa (psa)**
- prebieha v rôznych prostrediach
- prebieha za účasti odborníka, profesionála, dobrovoľníka
- **nejedná sa o špeciálne naplánovaný terapeutický cieľ v rámci každej návštevy =**
- návštevy nie sú/nemusia byť pravidelné,
- realizačný tím nepotrebuje detailné informácie o klientovi/klientoch,
- dokumentácia o priebehu CT po aktivitách **nie je taká podrobná** ako napr. pri AAT
- **vplyv zvierat je motivačný, výchovný, relaxačný, terapeutický => zlepšenie kvality života,**
- cieľom je priniesť klientom novú skúsenosť, potešenie a pozitívne pocity spojené s prítomnosťou zvieraťa (psa) ako motivačného prvku
- môže byť:
 - a) pasívna** – vplyv psa na klienta je pasívny = pozitívnym efektom je už sama prítomnosť zvieraťa (napr. pes prítomný na vyučovacej hodine),
 - b) interaktívna (aktívna)** – vzájomná interakcia psa a klienta,
 - c) rezidentná** – pes je trvalo umiestnený v zariadení, personál, resp. klienti sa o neho starajú
 - d) návštevná** – do zariadenia v pravidelných intervaloch prichádza CT tím/tímy (napr. 1x/týždeň, cca 45 minút)

Animal Assisted Therapy (AAT)

- zvieratami asistovaná terapia
- **cielená intervencia - zviera je neoddeliteľnou súčasťou terapeutického procesu**
- pes musí spĺňať špecifické požiadavky na výkon liečebného procesu
- **stanovené sú špecifické individuálne ciele a pokroky klienta**
- **špecifické terapeutické ciele sú stanovené a vytvárané klientovi presne „na mieru“**
- prebieha pod vedením odborníka (špecialistu), napr. lekára, fyzioterapeuta, psychológa, kt. určujú cieľ a smerovanie terapie
- potrebná aktívna komunikácia medzi psovodom a zdravotníkom
- **nutná detailná a pravidelná dokumentácia o priebehu, pokrokoch a čiastkových výsledkoch z každej terapie**
- AAT podporuje fyzické, emocionálne, sociálne a kognitívne funkcie
- často sa jedná o posilnenie žiadúceho chovania, utlmenie nežiadúceho chovania (napr. liečba fóbií, zlepšovanie reči, zvyšovanie sústredenia), podpora fyzických zručností a pod.
- **výsledky (pokroky) sú merateľné** (narozdiel od AAA)

- môže byť:
 - a) **individuálna**
 - b) **skupinová** – klienti s tou istou, alebo veľmi podobnou diagnózou, resp. s potrebou dosiahnuť rovnaké ciele

Príklady terapeutických cieľov pri AAT:

☐ **mentálna oblasť**

- ✓ *zvýšenie verbálnych interakcií,*
- ✓ *zlepšovanie koncentrácie,*
- ✓ *potlačanie negativistických pocitov,*
- ✓ *znižovanie prejavov agresivity,*
- ✓ *znižovanie/redukcia pocitov osamelosti a úzkosti,*
- ✓ *zvyšovanie sebaúcty a sebadôvery,*
- ✓ *zmysluplné a hodnotné trávenie voľného času.*

☐ **telesná oblasť**

- ✓ *zlepšovanie jemnej motoriky,*
- ✓ *zlepšenie „sebaobsluhy“,*
- ✓ *zlepšovanie obratnosti*
(napr. invalidný vozík, barle,...),
- ✓ *zlepšovanie rovnováhy,*
- ✓ *rehabilitácia*
- ✓ *uvoľnenie krčcov (polohovaním).*

☐ **oblasť vzdelávania**

- ✓ *rozširovanie slovnej zásoby,*
- ✓ *zlepšovanie krátkodobej a dlhodobej pamäte,*
- ✓ *rozvoj sociálneho cítenia,*
- ✓ *zlepšovanie abstraktného vnímania,*
- ✓ *zlepšovanie vnímania orientácie v priestore,*
- ✓ *zlepšovanie sa v dielčích činnostiach (tvary, čísla, farby a pod.).*

☐ **oblasť motivácie a sociálnych interakcií**

- ✓ *zvyšovanie sociálnych interakcií,*
- ✓ *zvyšovanie snahy zapájať sa so*
kolektívu (individ. a skupinové aktivity)
- ✓ *zvyšovanie spolupráce pri terapii*

Animal Assisted Education (AAE)

- **vzdelávanie (edukácia) klienta za asistencie zvierat**
- pes slúži ako motivačný prostriedok,
- využitie v rôznych oblastiach vzdelávania – čítanie, písanie, slovná zásoba, matematika, manuálne zručnosti – kreslenie, maľovanie, fyzické aktivity a pod.,
- v zahraničí veľmi obľúbená a často využívaná metóda,
- **aktívna a pasívna účasť psa pri aktivitách**

Animal Assisted Crisis Response (AACR)

- **krízová intervencia za asistencie psa**
- využitie asistencie canisterapeutického tímu na uvoľnenie napätia v prípade živelných pohrôm, požiarov, či domácom násilí.

Spôsoby využitia psa v CT

Motivácia psom - je využiteľná pri takmer všetkých druhoch liečebných procesov – pes pôsobí ako motivačný prvok k realizácii konkrétnych úkonov. Stimuluje k činnostiam, o ktoré liečený zvyčajne nemá záujem.

Pohybové hry so psom - pozitívne vplývajú na motorické funkcie, koncentráciu a pozornosť pacienta. Používajú sa tu rôzne pomôcky, hračky.

Statické hry so psom sú určené pre pacientov, ktorí môžu pohyb psa vnímať ako ohrozenie. Pes sa uvedie do statickej polohy, ktorá dodáva pacientovi pocit bezpečia a dôvery. Pokojne ležiaci pes pôsobí upokojujúco, je ideálnym prostriedkom na upokojenie pacienta.

Polohovanie - cielené umiestnenie psa do pozície, pri ktorej je pes v priamom telesnom kontakte s pacientom. Polohovanie pomáha pacientom s kŕčovými stavmi, respiračnými ťažkosťami či pri hyperaktivite.

Canisterapia na Slovensku

- **na Slovensku chýba oficiálne a spoločenské uznanie canisterapie**
- v oblasti legislatívy je pojem *canisterapia* spomenutý v jedinom zákone – č. 448/2008 o sociálnych službách , § 61, ods. 8: „*Ak má poskytovateľ sociálnej služby na to vytvorené podmienky, môže vykonávať za účelom zvýšenia kvality poskytovanej sociálnej služby muzikoterapiu, arteterapiu, hipoterapiu, **canisterapiu**, biblioterapiu, hydroterapiu, aromaterapiu a činnostnú terapiu.*“
- **oficiálne** žiadna definícia, žiadne pojmy, žiadna terminológia, žiadne požiadavky na človeka, žiadne konkrétne požiadavky na psa, žiadne konkrétne pravidlá pri realizácii CT **neexistujú**
http://www.eurocanis.szm.com/canisterapia_situacia.html
- canisterapiu tak zastrešujú **rôzne organizácie**, ktoré **sa riadia svojimi vlastnými internými podmienkami**, ktoré odrážajú:
 - ✓ vlastnú štruktúrálnu organizáciu (zaradenie terapeuta na základe CT vzdelania),
 - ✓ vlastné podmienky, metodiky a usmernenia pre realizáciu CT,
 - ✓ vlastné podmienky kladené na psovoda a psa (kurzy, školenia, semináre, preskúšanie),
 - ✓ vlastné skúšobné poriadky.

CT skúšky, ich priebeh a hodnotenie

- skúšobné poriadky (SP) na skúšanie CT psov na Slovensku (ani v ČR) **nie sú jednotné**
- **SP a spôsob hodnotenia skúšky** si navrhujú zastrešujúce organizácie, preto v rámci rôznych organizácií sa môžeme **stretnúť s rôznou formuláciou a prevedením SP**
- vzorom pre SP sú často SP zo zahraničia
- principiálne sa hodnotí pes v okruhoch:
 - **Poslušnosť a ovládateľnosť** (*privolanie, odloženie v ľahu/sede, chôdza na vôdzke s majiteľom, chôdza na vôdzke s figurantom, hra s neznámou osobou, upokojenie psa po hre a pod.*).
 - **Reakcie na zvukové, pachové, fyzické podnety a vizuálne podnety** (*reakcia na pachy dezinfekčných prostriedkov; reakcia na rôzne povrchy; náhly hluk – spadnutie barlí a pod.; dlhotrvajúci hluk-búchanie, krik; fyzický atak-napr. poťahovanie srsti; neprirodzene sa pohybujúce osoby-figuranti /plazenie po zemi, kývajúc sa osoby/ a iné.*
 - **Špeciálne cviky** (*napr. polohovanie*)
- reakcie psa a práca psovoda sú sledované počas celej skúšky, vrátane veterinárnej prehliadky, správania sa psa čakajúceho na skúšku a pod.

A/ Veterinárna prehliadka

1. Celková prehliadka

Členovia skúšobnej komisie sú prítomní už pri vstupnej veterinárnej prehliadke, ktorá zahŕňa kontrolu uší, očí, zubov, ňufáku, análneho otvoru (prípadne genitálií), funkčnosti kĺbov, stavu srsti a celkovej kondície psa, počúvanie stetoskopom.

Hodnotí sa: Reakcie a trpezlivosť psa. Pre posúdenie skúšajúci konzultujú reakcie s veterinárom.

B/ Poslušnosť a ovládateľnosť

1. Privolanie za sťažených podmienok

Psovod uvoľní psa v blízkosti hrajúcich sa osôb. Osoby sa snažia upútať pozornosť psa a zapojiť ho do hry. Psovod po chvíľke psa privolá.

Hodnotí sa: Ochota a rýchlosť privolania, ústretovosť k hrajúcim sa osobám

2. Ovládateľnosť

Psovod dá psovi povel "sadni" a následne po jeho vykonaní povel "ľahni".

Hodnotí sa: Ochota a rýchlosť plnenia povelov

3. Odloženie s rušivými vplyvmi

Psovod dá psovi povel, aby si ľahol alebo sadol a zostal na mieste a vzdiali sa. Počas odloženia okolo psa prejde v jeho blízkosti figurant. Na pokyn rozhodcu si psovod ide po psa.

Hodnotí sa: Pokoj psa a zotrvanie na mieste počas 2 - 5 min

4. Vzrušivosť a upokojenie

Psovod psa rozšantí hrou. Na pokyn rozhodcu psovod musí psa upokojiť.

Hodnotí sa: Ochota a rýchlosť upokojenia

5. Hra s neznámou osobou

Figurant sa začne hrať so psom, psovod môže psa usmerniť ku hre s figurantom.

Hodnotí sa: ochota psa pomocou usmernenia komunikovať s neznámou osobou

6. Chôdza psa na vôdzke

Psovod so psom na vôdzke na pokyn skúšajúceho ide vo väčšom kruhu. Na pokyn skúšajúceho zmení smer chôdze. Následne na pokyn príde pred skúšajúceho, kde sa so psom zastaví. Počas doby výkonu tohto cviku ide pes na voľne prevesenej vôdzke.

Hodnotí sa: Ochota a poslušnosť

7. Chôdza s rušivými vplyvmi

Psovod so psom na vôdzke chodí v kruhu, figuranti a rozhodcovia simulujú rušivé vplyvy známe z bežnej terapeutickej praxe, napr. okolo prejde človek a spadne, niekto nablízku otvorí dáždnik, zhodí barlu, inému spadne taška s plechovkami.

Hodnotí sa: Správanie a reakcie

8. Chôdza a ovládateľnosť figurantom

Psovod odovzdá psa na vôdzke figurantovi, ten sa s ním prejde po miestnosti a odíde z dohľadu psovoda. Psovod môže dať psovi povel k nasledovaniu figuranta.

Hodnotí sa: Ochota a správanie

C/ Špeciálna canisterapeutická časť

1. Kontakt s neznámymi ľuďmi a psami

Psovodi so svojimi psami vytvoria skupinku, kde spolu nahlas hovoria, podávajú si ruky. Psi sú na prevesenej vôdzke. Rozhodca postupne obíde skupinku a pohladí všetkých psov.

Hodnotí sa: Správanie a reakcie

2. Manipulácia a obmedzenie pohybu

Psovod psa položí na bok, na chrbát, a ak môže, zodvihne ho, kúsok odnesie. To isté urobí figurant alebo skúšajúci. Ak je pes príliš ťažký, prenású ho spoločne psovod s figurantom. Figurant psa pevne objíma, pritúli sa. Pes nesmie prejsť známky znepokojenia, strachu alebo agresivity.

Hodnotí sa: Správanie a reakcie

3. Hladenie a česanie

Pes sedí alebo leží a je česaný. Je tiež hladený, aj neobratne, na rôznych častiach tela, a to aj niekoľkými osobami súčasne. Účelom je simulácia neobratnosti postihnutých klientov alebo detí.

Hodnotí sa: Trpezlivosť a reakcie

4. Reakcie na invalidný vozík, chodítko a/alebo barly

Psovod so psom na vôdzke prechádza okolo osôb na invalidnom vozíku a s barlami/chodítkom, ktoré sa potom jednotlivito pokúsia o nadviazanie kontaktu so psom. Figurant s barlami zodvihne ruku s barlou. Pri blízkom kontakte so psom bude vozík zabezpečený proti pohybu (zabrzdený a istený figurantom).

Hodnotí sa: Správanie a reakcie

5. Reakcie na nezvyčajne sa pohybujúcu osobu

Figurant sa smerom ku psovi pohybuje neprirodeným spôsobom - po štyroch, krívajúc, kolísavo a podobne. Osoba môže vydávať nezvyčajné zvuky, naznačiť neobratný kontakt so psom. Pes má v prítomnosti psovoda zostať pokojný, môže sa osobe vyhnúť.

Hodnotí sa: Správanie a reakcie

6. Reakcie na ležiacu osobu

Figurant leží na posteli, na matraci alebo na zemi na deke. Psovod so psom na vôdzke k nemu pristúpi, figurant ho pohladí, podá mu "maškrtku" alebo hodí hračku. Figurant sa môže psovi skryť pod deku a vydávať rôzne zvuky, napr. pomocou pískacej hračky.

Hodnotí sa: Správanie a reakcie

7. Podávanie pamlsku (maškrtky)

Skúšajúci alebo figurant ponúkne psovi pamlsok rôznymi spôsobmi - z otvorenej dlane, zovretej dlane, z končekov prstov, z misky. Psovod môže psa usmerniť povelom k opatrnosti.

Hodnotí sa: správanie a opatrnosť prijatia maškrtky

D. Polohovanie

Dispozície k polohovaniu

Figurant si ľahne na deku alebo na posteľ, psovod k nemu pristúpi a nenásilne psa napolohuje. S ohľadom na veľkosť psa vyskúša polohy pozdĺž tela, za hlavou a pod kolenami (podľa potreby sa figurant podloží vankúšom tak, aby pes nebol neprimerane zaťažovaný). Pes by sa mal nechať napolohovať psovodom a zotrvať v pokoji. Zisťujú sa dispozície psa k polohovaniu, pri skúške sa neočakáva terapeutický účinok.

Hodnotí sa: Správanie a reakcie

E. Tímová práca, priateľskosť a spoločnosť

1. Tímová práca

Sleduje sa počas celej doby skúšky.

Hodnotí sa: zohranosť tímu, správanie sa psovoda ku psovi, reakcie psa na psovoda

2. Priateľskosť a spoločnosť

Sleduje sa počas celej doby skúšky.

Hodnotí sa: nálada a ústretovosť psa, komunikatívnosť

1. Reakce na jiné psy, hluk a pachy - Dvojice (psovod a pes) se postaví do řady v odstupech tak, aby mohla pohodlně projít další dvojice a bylo zabráněno případnému napadení psů. Každá dvojice dojde podél psů na výchozí bod, proplete se stojící řadou a vrátí se zpět na výchozí bod. Pokud některý pes projeví částečnou, ale zvladatelnou nesnášenlivost, je z dalšího posouzení odvolán a je mu přiměřeně sníženo bodové ohodnocení. Osvědčení o úspěšném absolvování canisterapeutické zkoušky mu může být omezeno na samostatné působení při praktickém výkonu canisterapie. - Psovod se psem stojí v řadě, pes je na vodítku a kolem v bezprostřední blízkosti prochází figurant držící látku napuštěnou desinfekcí, savem apod. Pes nesmí reagovat na tyto látky agresivně, ani bázlivě. Jakákoli takováto reakce bude mít za následek snížené bodové ohodnocení. - Při chůzi ve vzdálenosti 3 metrů upustí figurant plechový předmět, vydávající po pádu hluk nebo způsobí jiný odpovídající hluk. **Pes nesmí reagovat na hluk bázlivě ani agresivně. Jakákoli takováto reakce bude mít za následek snížené bodové ohodnocení.**

3. Odložení psa na vzdálenost 3 metrů - Psovod odchází se psem na vodítku u nohy na vzdálenost 3 metrů. Provede odložení a vrátí se k rozhodčímu. Doba odložení je 1 minuta. Je na psovodovi, zda odloží psa sedícího nebo ležícího. **Změna polohy psa při odložení není brána jako závažná chyba. Pokud pes opustí místo odložení, bude mu snížena hodnotící známka.** Figurant přejde uprostřed mezi odloženým psem a psovodem.

2. Ovladatelnost psa na vodítku a základní poslušnost - Pes na vodítku jde vedle nohy přímým směrem. Psovod na pokyn rozhodčího mění směr a tempo chůze. Mírné nepřesnosti nejsou hodnoceny ztrátou. Větší odchylky se hodnotí jako drobná chyba. Stálý tah a cukání vodítkem je hrubá chyba až anulování cviku. - Pes na vodítku sedí u psovoda. Na pokyn rozhodčího dá psovod povel psu k vykonání povelu „lehni“. Pes na tento povel provede změnu polohy. Opakování povelu se považuje za mírnou chybu. Donucení psa k provedení povelu je chybou a dojde ke snížení bodového ohodnocení. - Pes na vodítku leží u psovoda. Na pokyn rozhodčího dá psovod povel psu k vykonání povelu „vstaň“. Pes na tento povel provede změnu polohy. Opakování povelu se považuje za mírnou chybu. Donucení psa k provedení povelu je chybou a dojde ke snížení bodového ohodnocení. - Pes na vodítku stojí u psovoda. Na pokyn rozhodčího dá psovod povel psu k vykonání povelu „sedni“. Pes na tento povel provede změnu polohy. **Opakování povelu se považuje za mírnou chybu. Donucení psa k provedení povelu je chybou a dojde ke snížení bodového ohodnocení.**

4. Přivolání psa - Figurant přidrží psa na určeném místě. Psovod na povel zkušebního komisaře přivolá psa. Mezi psem a psovodem stojí několik osob.

5. Přinesení předmětu dle výběru psovoda - Psovod použije libovolný předmět. Na pokyn rozhodčího psovod odhodí předmět do vzdálenosti alespoň 3 metrů. Vyšle psa pro předmět, pes vyběhne, uchopí, přinese a předá. **Pokud pes disciplínu splní, získá bonusové 3 body.**

6. Podání pamlsků z dlaně a ze špetky prstů a reakce na doteky cizí osoby (objímání, uchopení za uši, nohy, ocas) -

Psovod předá figurantovi 2 pamlsky. Figurant nabídne psovi pamlssek z dlaně. Poté psa obejmeme, uchopí za uši, nohy, ocas atd. Na závěr zkoušející podá psovi pamlssek z prstů. Pes musí brát pamlssek bez ohrožení figuranta. Případně nemusí mít o pamlsky zájem. V případě nezájmu o pamlsky může figurant použít hračku. **Agresivita psa vylučuje ze zkoušek.**

Obava psa je hodnocena jako chyba.

7. Vzrušivost psa cizí osobou, ukončení hry a přivolání -

Figurant psa rozdovádí hračkou (není vhodný míček). Na pokyn zkušebního komisaře figurant ukončí hru a psovod si psa přivolá. Hračka zůstává figurantovi. Povel k ukončení hry je na psovodovi. **K opakování povelu se přihlíží v hodnocení. Naprosté neuposlechnutí povelu k ukončení hry a přivolání je hodnocené jako hrubá chyba.**

8. Ovladatelnost psa cizí osobou na vodítku - Pes jde na vodítku vedle nohy figuranta přímým směrem. Mírné nepřesnosti nejsou hodnoceny ztrátou. Větší odchylky se hodnotí jako drobná chyba. Stálý tah a cukání vodítkem je hrubá chyba až anulování cviku. Psovod může jít vedle psa z druhé strany a korigovat ho – v takové případě může obdržet pouze 3 body z celkového počtu 5.

9. Reakce na osobu s francouzskými holemi a invalidním vozíkem - ukázka přímé práce s klientem - Psovod se psem na vodítku u nohy jdou postupně ke každému figurantovi. Psovod kontaktuje figuranta, který psa pohladí. Psovod naváže 2 minutový kontakt s figurantem na vozíku, který představuje klienta. Pokud je pes ochoten vyskočit předními nohama na kolena nebo se nechá posadit do klína klienta na vozíčku (odvíví se od velikosti psa) a nechá se hladit, získá bonusové 3 body za aktivní přístup. **Agresivní chování a přílišná bázlivost jsou hrubou chybou a mohou vést k vyloučení psa ze zkoušek.**

10. Chůze na vodítku vedle invalidního vozíku a ochota aktivního kontaktu s cizími lidmi - Pes jde na vodítku u nohy psovoda a z druhé strany je invalidní vozík. Pes se nesmí plést pod kolečka, poskakovat a příliš tahat. Hodnotí se ochota psa jít v bezprostřední blízkosti vozíčku. - Psovod přivede psa do skupinky cizích hlučících lidí, kteří obstoupí psovoda se psem. **Pes se nesmí cukat, odtahovat od hlazení nebo projevit agresivitu.**

11. Reakce psa na pohyb figuranta, překračování psa cizí osobou - Pes je na vodítku, figurant podstrčí ruku pod břicho psa a při zpětném pohybu ho kontaktuje jemným dotykem, posléze ho překročí. U psa je psovod a může psa uklidňovat. Hodnotí se klid a ochota psa. **Agresivita a neumožnění cviku ze strany psa je vylučující.**

Zkušební řád pro canisterapeutické zkoušky :

Disciplíny CTZ

1. Reakce na jiné psy, hluk a pachy
2. Ovladatelnost psa na vodítku a základní poslušnost
3. Odložení psa na vzdálenost 3 metrů
4. Přivolání psa
5. Přinesení předmětu dle výběru psovoda
6. Podávání pamlsků z dlaně a špetky prstů a reakce na doteky cizí osoby
7. Vzrušivost psa cizí osobou, ukončení hry a přivolání
8. Ovladatelnost psa cizí osobou na vodítku
9. Reakce na osobu s francouzskými holemi a invalidním vozíkem – ukázka přímé práce s klientem
10. Chůze na vodítku vedle invalidního vozíku a ochota aktivního kontaktu s cizími lidmi
11. Reakce psa na pohyb figuranta, překračování psa cizí osobou

Všeobecné informace

- pamlsk je povoleno použít jako odměnu až po dokončení cviku, nikoliv jako pomůcku k vykonání cviku
- donucení psa k vykonání disciplíny je bráno jako hrubá chyba - při této zkoušce je na Vás a Vašeho psa pohlíženo jako na tým - agresivní chování psa vůči ostatním psům a lidem a agresivita psovoda vůči psovi jsou vylučující ze zkoušek - v polovině zkoušky bude krátká přestávka

Upozornění:

V souladu se zákonem na ochranu zvířat byla členskou schůzí v roce 2010 odsouhlasena minimální věková hranice psa / feny pro absolvování canisterapeutických zkoušek, která je 18 měsíců. Což znamená, že v den konání zkoušek musí přihlášený pes / fena splňovat požadovaný věk. Jedinci mladší než 18 měsíců nebudou ke zkouškám připuštěni.

Ako pripraviť psa na CT a CT skúšky

Šteňa

- **čo najlepšia socializácia psa od útleho veku (s ohľadom na vek a schopnosti šteňaťa)**
- ✓ zvykanie šteňaťa na ľudí (zdravých, hendikepovaných, starých, deti),
- ✓ zvykanie na rôzne predmety a situácie s ktorými sa bežne pes počas života stretne,
- ✓ zvykanie si na menej zvyčajné predmety (barle, manuálny a elektrický invalidný vozík, chodák),
- ✓ zvykanie si na rôzne zvuky (krik, buchot, hudba,...),
- ✓ zvykanie si na rôzne pachy,
- ✓ zvykanie prijímať/odoberať potravu (pamlsky) cudzími osobami,
- ✓ zvykanie si na rôzne podklady (dlažba, koberce, podlahy, žiniienky a pod.),
- ✓ zvykanie si na prítomnosť iných zvierat,
- ✓ privykanie na hladkanie a objímanie od cudzích ľudí,
- ✓ privykanie na manipuláciu (aj menej príjemnú) od cudzích ľudí,
- ✓ privykanie na nezvyčajné prejavy ľudí (nekoordinované pohyby, rýchle a trhané pohyby, nepríjemné dotyky, dôraznejšie objímanie, potáhanie srsti a pod.),
- **učenie poslušnosti a ovládateľnosti na vôdzke aj bez vôdzky,**
- **učenie prekonávania prekážok** (skokové prekážky, tunel a pod.),
- **učenie aportovania predmetov,**
- **učenie rôznych zaujímavých trikov a riešenie hlavolamov** (triky veľmi pomáhajú pri výkone CT, klienti sa tešia a páči sa im, ak triky so psom môžu vyskúšať aj sami, takže čím viac ich pes vie, tým lepšie).

Dospelý pes

- dokonalé poznanie povahy psa a pracovanie na zvládaní nových situácií a reakciách psa na nové podnety, s ktorými sa pri práci s klientmi môže stretnúť
 - ostatné veci ako bolo uvedené pri šteňatách

 - pri predpríprave psa na CT skúšky si môžete pomôcť:
 - ✓ preštudovaním viacerých skúšobných poriadkov pre testovanie CT psov - získate námet na natréňovanie rôznych prvkov, cvikov a situácií, ktoré budú neskôr potrebné,
 - ✓ oslovením niektorej (resp. konkrétnej) zastrešujúcej organizácie ktorá CT skúšky robí resp. robí CT aj v praxi,
 - ✓ pasívnou účasťou na CT skúške – vidíte reálny priebeh, spôsob a metódy skúšania psa, nároky na realizáciu cvikov a spôsob hodnotenia,
- **skúšky v organizáciách si nevyberajme podľa ich náročnosti – čím sú náročnejšie, tým je pes lepšie preverený a potenciálne pripravený**
 - **ozajstná skúška čaká CT tím až v praxi – až tam zistíte čo je pre Vás a psa vhodné**
 - ***povaha psa sa v priebehu života prirodzene vyvíja a mení, a mení sa aj v dôsledku získaných či prežitých skúseností – opakované preverovanie CT psov skúškou je preto žiadúce a opodstatnené***
 - **za psa preberá zodpovednosť vždy psovod!!!!!!!**

Kde všade sa dá resp. nedá vykonávať CT

- rozhodnutie o tom či je, alebo nie je možné CT v danom zariadení realizovať rozhoduje samotné zariadenie,
- u nás zdravotnícke zariadenia (napr. onkologické oddelenia, pediatrické a geriatrické odd., odd. dlhodobo chorých a pod.) vstup a použitie psa na CT neumožňujú a skrývajú to za tzv. „hygienické dôvody“
- možnosti na výkon CT sú však aj tak pomerne široké (detské domovy, špeciálne zariadenia pre fyzicky a mentálne postihnuté osoby, bežné a špeciálne základné školy a škôlky, readukačné zariadenia, psychiatrické liečebne, domovy dôchodcov a pod. a v neposlednej rade aj individuálne návštevy klientov doma

Zdroj: internet

Zdroj: internet

Výber klientov pre CT tím

- výber vhodného klienta či skupiny klientov pre konkrétny CT tím je jedným z rozhodujúcich faktorov bezproblémovej terapie
- **výber klientov zodpovedným personálom by mal byť vychádzať z:**
 - ✓ potrieb klienta,
 - ✓ diagnózy klienta,
 - ✓ povahy klienta.
- **výber by mal byť konzultovaný aj so samotným canisterapeutom a zohľadňovať:**
 - ✓ jeho teoretické vedomosti o diagnóze,
 - ✓ jeho mentálne schopnosti pre prácu s vybranou diagnózou klienta,
 - ✓ jeho fyzické zručnosti pre prácu s klientom s touto diagnózou,
 - ✓ jeho skúsenosti s prácou s vybraným druhom diagnózy,
- **výber klienta/klientov by mal zohľadňovať aj:**
 - ✓ povahu psa (napr. príliš živý a temperamentný pes pre utiahnuté a ustráchané dieťa nie je vhodný a pod.)
 - ✓ aktuálnu vyspelosť a zrelosť psa

CT pes v praxi

- aby pes mohol navštevovať zariadenie resp. klienta musí spĺňať:
- ✓ **úspešné splnenie CT skúšky doložené platným certifikátom,**
- ✓ **byť úplne zdravý** – doložené platným očkovacím preukazom resp. petpasom s platnými vakcínami, prípadne inými veterinárne osvedčenými dokumentami požadovanými zariadením (*napr. potvrdenie o odčervení, koprologickom vyšetrení psa a pod.*),
- ✓ **byť zdravý nielen v zmysle doložených vet. dokladov** – nesmie ho nič bolieť, bolesť rozptyľuje psa pri práci, znemožňuje prácu, znižuje komfort psa a prah tolerancie voči napr. dotykom
- ✓ **pes na CT musí chodiť čistý a upravený** (*srsť nesmie byť znečistená, splstnatená, pes by nemal nadmerne zapáchať a pod. – vhodné je psa pred CT vyčesať, okúpať resp. použiť suché šampóny, ktoré srsť vyčistia a príjemne osviežia*).

Zdroj: internet

Zdroj: internet

Zdroj: internet

Výsledky CT v praxi

- hmatateľné výsledky CT sa nedostavujú ihneď,
- závisia od diagnózy klienta, resp. jeho emočného a psychického stavu,
- pomalšie viditeľné sú najmä u mentálnych a psychických porúch,
- pri fyzických ochoreniach sú veľmi často badateľné omnoho skôr (napr. uvoľnenie krčv a spazmov polohovaním),
- pokroky sú veľmi často pomalé, po viditeľnom pokroku môže (prechodne) dôjsť ku „kroku vzad“, prípadne klient na dlhší, či kratší čas „zastane“ na určitej úrovni
- potrebné je rátať aj s možnosťou, že sa klient vplyvom CT ďalej viditeľne neposunie, napriek tomu **je účinok CT na klienta pozitívny** (minimálne v emocionálnej a sociálnej rovine)

Zdroj: internet

Zdroj: internet

➤ **CT nie je zázračná terapia – je to podporná/motivačná terapia**

- snaha dosiahnuť čo najlepšie výsledky s klientom a v čo najkratšom čase je síce pochopiteľné a na mieste (a je to sen každého canisterapeuta), ale:
- ✓ canisterapeut musí byť trpezlivý a tešiť sa aj z maličkých, čiastkových pokrokov klienta,
- ✓ všetko má svoj čas a neprimerané zrýchľovanie tempa, či nátlak s cieľom čo najrýchlejšie dosiahnuť vytýčený cieľ má na klienta skôr negatívny účinok,
- ✓ ciele a očakávané výsledky kladené na klienta musia byť primerané k jeho zdravotnému stavu,
- ✓ vhodné je stanoviť si čiastkové ciele na ktoré potom nabaľujeme, ako dať si za cieľ veľké sústo a potom byť sklamaný, že sa nedarí ho zvládnuť

Welfare CT psa

- CT pes nie je stroj ani počítač, vyžadovať od neho pracovný výkon ako u človeka, je neprijateľné,
- aj keď sa to vzhľadom k fyzickým prejavom psa nezdá (priateľskosť, vrtenie chvostom, radosť z ľudí a pod.), canisterapia nervový systém psa výrazne zaťažuje a psychicky ho vyčerpáva,
- pes nesmie pracovať niekoľko hodín denne a 7 dní v týždni (ideálne je 1-2x do týždňa, cca 40 minút – s ohľadom na formu CT – teda na to, čo pes na CT vykonáva, o akého klienta sa jedná, od toho o aký typ psa sa jedná a pod.),
- na odbúranie mentálneho stresu nestačí, aby sa pes „len vyspal“ a potom znova pracoval,
- potrebné je odreagovanie psa – najlepšie rôzne aktivity, ktoré má pes rád (šport, agility, plávanie...)